

Міністерство освіти і науки України
Інститут спеціальної педагогіки НАПН України

**Програма з корекційно-розвиткової роботи для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти
для дітей з порушеннями слуху (для дітей зі зниженим слухом)**

«РИТМІКА»

1-4 класи

Укладач: Вовченко О.А., кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник відділу освіти дітей з порушеннями слуху Інституту спеціальної педагогіки НАПН України

Київ – 2018

Висловлюємо щирю подяку педагогам за консультування та практичні поради щодо особливостей навчально-виховного процесу дітей з порушеннями слуху та науковцям-практикам у розробленні навчальної програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушеннями слуху «РИТМІКА»:

Кацан Марії Богданівні – директору Тербовлянського навчально-реабілітаційного центру Тернопільської обласної ради;

Мицишин Христині Петрівні – вчителю ритміки та логоритміки Тербовлянського навчально-реабілітаційного центру Тернопільської обласної ради;

Мисик Олена Миколаївна – вчитель фізичної культури початкових класів Школи-дитячого садку «Пізнайко» Шевченківського району м. Києва;

Замші Ганні Володимирівні – кандидату психологічних наук, в.о. завідуючого лабораторії жестової мови Інституту спеціальної педагогіки НАПН України;

Литовченко Світлані Віталіївні – кандидату педагогічних наук, старшому науковому співробітникові лабораторії сурдопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки НАПН України.

Пояснювальна записка

Ритміка є важливим спеціальним корекційно-розвитковим курсом навчальних планів шкіл для дітей з порушеннями слуху, складовою частиною музично-естетичого та фізичного виховання. Заняття з ритміки сприяють фізичному, естетичному, моральному, психологічному розвитку учнів; ознайомлюють з теорією музики, її основними жанрами, поняттями «темпу», «ритму», «мелодики», «характеру» музичного твору; розширюють знання про національну та світову музичну культуру; навчають за допомогою руху виражати характер музичного твору; допомагають учню через рухи та музику передавати свої емоційні стани, розслаблювати власне тіло; розвивають слухове сприймання, уяву, пам'ять, увагу, творчі здібності, активізують розумові здібності, удосконалюють вимову; збагачують словниковий запас, загалом, сприяють гармонійному та всебічному розвитку учня.

Ритміка – складова фізичного і музично - ритмічного виховання дітей, яка заснована на чергуванні частин або систематики рухів, визначених за тривалістю виконання та характером докладених зусиль, і направлена на формування почуття ритму, тобто система фізичних вправ, яка побудована на зв'язку рухів з музикою.

Основу ритміки складає дві компоненти: ритм, як біоритмічна основа функціонування організму, і музично - ритмічні рухи, як засіб розвитку психомоторної, емоційної та фізичної сфер організму. Розвиток відчуття ритму є одним із джерел підвищення життєвого тону людини, запорукою її мобільності, орієнтування у просторі. Ритмічні здібності є однією з універсальних базових здібностей людини. Міжсенсорні зв'язки, що перебувають в основі почуття ритму, сприяють розвитку рухової сфери, перцептивних та когнітивних процесів, емоційних реакцій, мовної активності. Саме сприйняття ритму викликає багато кінестетичних почуттів. Ритм сприяє координації рухів, покращенню просторово-часової організації рухових актів, в тому числі і артикуляційних (мовнорухових). Різноманіття танцювальних рухів, що використовуються в процесі навчання дітей з порушеннями слуху на заняттях з ритміки, різнобічно впливають на

формування їх організму як прямо, так і опосередковано. Прямий вплив проявляється в безпосередній участі рухового аналізатора у процесі навчання, зокрема, у здатності виконувати різні рухові завдання, у русі голосових зв'язок та артикуляції губ, маніпуляції різними предметами. Опосередкований вплив полягає в тому, що м'язова діяльність викликає підвищення тону організму дитини. У практиці роботи спеціальних загальноосвітніх шкіл для дітей з порушеннями слуху застосовуються ті ж способи навчання руховим діям на музично-ритмічних заняттях, що й з учнями, які не мають порушень функції слуху. Виняток – застосування словесних способів навчання танцювальних, гімнастичних рухів та спеціальних корекційно-розвиткових ігор. Основною запорукою результативності занять з ритміки учнями з порушеннями слуху є визначення об'єму, змісту, структурованості, спрямованості, характеру і сили фізичних навантажень у залежності від розвитку рухових здібностей дитини.

Варто відзначити, що заняття з ритміки у спеціальній загальноосвітній школі для дітей з порушеннями слуху відрізняються корекційно-розвитковою спрямованістю. Метою цих занять є всебічний і гармонійний розвиток дітей із порушеннями слуху, позитивний вплив на їх психофізичний розвиток за допомогою засобів музично-ритмічної діяльності.

Основними складовими занять з ритміки є виконання музично-ритмічних вправ, прослуховування і сприймання музики, виконання пісень та вокальних вправ, гра на музичних та шумових інструментах, інсценування музичних образів, творів, корекційно-розвиткові вправи щодо формування виразності мовлення та розвитку слухового сприймання.

Зміст корекційно-розвиткового курсу з «Ритміки» для дітей із порушеннями слуху конкретизується основними завданнями, що реалізуються на музично-ритмічних заняттях: формування правильної постави, ходи; скоординованості, точності рухів; розвиток загальної та дрібної моторики; загальне фізичне зміцнення організму

(опорно-рухової, дихальної, серцево-судинної, травної систем організму); розвиток слухового сприймання, пам'яті, уваги; формування просторових уявлень, плавності, гнучкості, виразності рухів; розвиток творчих здібностей, художньо-образного мислення; ознайомлення з теорією музики, поняттям ритм, жанр музики, з елементами культури України і світу (через елементи танців, музику тощо); формування естетичного смаку, позитивної самооцінки; сприяння усвідомленню своєї індивідуальності та неповторності; підвищення рівня самоконтролю; створення умов для самовираження; позитивний вплив на психологічний стан учня (покращення емоційного стану, формування дружньої атмосфери у класі, створення колективного духу тощо).

Варто наголосити, що розрізняють три види слухових відчуттів: мовні, музикальні та шуми. В цих видах відчуттів звуковий аналізатор виділяє чотири якості звука: силу (або інтенсивність), висоту, тембр, тривалість у часі. Вібраційне відчуття або вібраційна і слухова чутливість відображають коливання пружного середовища. Цей вид відчуттів називають «контактним слухом». Спеціально вібраційних рецепторів у людини не існує, але здатність відчувати, сприймати та відображати вібрацію зовнішнього і внутрішнього середовища можуть усі тканини організму людини.

У житті людини пізнавальне значення вібраційної чутливості зростає для осіб, що мають порушення слуху, особливо для глухих. Для слабочуючих, глухих вібраційна чутливість компенсує втрату слуху. Відомо досить багато прикладів, коли глухі, сліпоглухонімі слухали музику, поклавши руку на музичний інструмент (рояль, гітару, арфу) або по кроках розуміли, хто зайшов до кімнати. Зважаючи на це у програмі «Ритміка» (для глухих) також буде використано музичний супровід, що базуватиметься на сильних виразних вібраційних сигналах. Як зазначають у своїх дослідженнях мистецтвознавці та музиканти, зокрема О. Коряко, А. Лисиця, О. Назаревич та Ю. Щука, найяскравішими вібраціями і такими, що чітко простежуються, відчуваються людиною, і, водночас спричиняють позитивний вплив на організм людини є класичні музичні твори. Так, у програмі «Ритміка» (слабчуючі) буде використана комбінація музичних творів

(дитячі, класичні, народні твори; композиції з мультфільмів та ін.), у програмі «Ритміка» (глухі) – класичні твори іноземних та вітчизняних композиторів.

Програма з ритміки кожного року навчання передбачає шість розділів і розрахована на 4 роки навчання (від 1-го до 4-го класу) по 2 год. на тиждень – 70 годин на рік для слабочуючих дітей та по 1 год. на тиждень – 35 годин на рік для глухих дітей.

Розділи програми «Ритміка»:

1. Вступне заняття
2. Вступ до музично-ритмічних занять
3. Музично-ритмічні вправи (музично-ритмічні рухи)
4. Підготовчі вправи до танців, танцювальні рухи
5. Рухливі музично-ритмічні ігри
6. Сприймання та відтворення музичних творів

Вступне заняття

Заняття має організаційний характер (тривалістю 1 годину), на якому вчитель окреслює структуру та особливості майбутніх занять, пояснює правила безпеки на уроці. Основою такого заняття на початку курсу «Ритміка» є формування дисциплінованості, відповідальності, налаштовує учня на навчально-виховний процес після літнього відпочинку.

Вступ до музично-ритмічних занять

Заняття спрямовані на виклад теоретичного матеріалу з основ музичної грамоти, теорії музичної літератури тощо (тривалістю 1 годину), який налаштовує на тематику занять певного навчального року. Заняття викладається на початку вивчення програми (на початку кожного року навчання), одразу після пояснень правил безпеки, і має за мету зацікавити

учнів майбутніми заняттями з ритміки; сприяє розумінню вправ, танцювальних рухів, що будуть продемонстровані учням, необхідності формування умінь їх виконувати для гармонійного розвитку особистості.

Музично-ритмічні вправи (музично-ритмічні рухи)

Музично-ритмічні вправи – це комплекс спеціальних вправ, що формують вміння орієнтуватися в просторі, розвивають координацію рухів, їх точність і граційність, загальну та дрібну моторику, зміцнюють та корегують руховий апарат (поставу, ходу) і мають бути узгоджені з темпом, ритмом, характером музичного супроводу. Головною метою таких вправ є зміцнення, корекція і розвиток рухового апарату: оволодіння рівновагою; координацією рухів рук із рухами ніг, тулуба, голови; виправлення сутулості, клишоногості, покращення м'язового тону та ін. Діти навчаються ритмічно рухатися відповідно до характеру, темпу музики, динаміки, регістру; переходити від помірному до швидкого або повільного темпу, відзначати рухами (оплесками, кроками, притупуваннями, присіданнями, змінами рухів чи напрямку ходи) ритмічні малюнки музичного супроводу.

Виконуючи вправи з означеного розділу учні навчаться орієнтуватися у просторі, а саме, шикуватися, перешиковуватися, ходити та бігати ланцюжком, змійкою тощо, маршувати у певних напрямках, крокувати під супровід різних рухів, змінюючи їх під відповідні музичні сигнали, бігати у різних стилях та темпах та багато іншого. Під різний музичний супровід діти виконуватимуть вправи для верхньої частини тулуба (голови, шиї, плечей, рук) та нижньої (махи ногами, стрибки, присідання) на сильні та слабкі акценти у музиці, з одночасним проказуванням промовок чи коротких віршів. Від так, музично-ритмічні вправи сприяють розвитку слухового сприймання, слухової пам'яті, уваги; формуванню та розвитку відчуття ритму, вміння поєднувати рухи тіла з музичним супроводом. Основна задача вчителя під час навчання учнів з порушеннями слуху не лише вимагати засвоєння та чіткого виконання вправи (руху), а, насамперед, його ритмічне виконання та зміна/чергування під заданий музичний супровід.

До комплексу музично-ритмічних вправ входить: ходіння, крокування, біг, шиккування, стрибки, присідання, ритміко-гімнастичні вправи, вправи з предметами, розслаблюючі релаксуючі вправи. Вправи з означеного комплексу взаємопов'язані та готують учнів до навчання та виконання танцювальних рухів, елементів українських народних танців та танців народів світу.

Підготовчі вправи до танців, танцювальні рухи

Основу означеного розділу складає два напрямками підготовки: по-перше, підготовчі вправи до танців, по-друге, танцювальні рухи, танці. Підготовчі вправи формують у учнів необхідні рухові навички під музику для виконання танців, а, власне, з танцювальних рухів складається і сам танець.

Підготовчі вправи допомагають учням з порушеннями слуху навчитися поєднувати техніку рухів з музичним супроводом, тобто ритмічним виконанням елементів у такт, темп та мелодіку музики. Вправи цього розділу сприяють розвитку уміння керувати власним тілом, корегують недоліки постави, ходи, поліпшують орієнтацію у просторі та загальну координацію, граційність рухів. Обов'язковою вимогою є те, що рухи завжди мають демонструватися, вивчатися та виконуватися під музичний супровід. Так, діти навчатимуться відчувати та сприймати звуковий сигнал, момент початку та закінчення музики. Але варто пам'ятати, що виконання вправ танцювального комплексу має приносити задоволення учням, бути природнім, ненапруженим, невимушеним. Не потрібно вимагати від учнів танцювальної майстерності екстракласу. Заняття, впершу чергу, мають корекційно-розвитковий характер, а не професійно-навчальний. Варто також враховувати особливості розвитку дітей із порушеннями слуху. Необхідно декілька разів вербально повторювати особливості виконання тієї чи іншої вправи, декілька разів демонструвати зразок її виконання у різних темпах з поступовим прискоренням до необхідного, додаткової допомоги учням, які не можуть виконати або не зрозуміли певний елемент.

До танцювальних рухів включено елементи народних танців, бальних. Усі танці можна виконувати індивідуально, в парах, усім класом.

Даний розділ містить також танцювальні імпровізації. Вони дають змогу творчо самореалізовуватися, виражатися, розвивати фантазію, уяву учня, артистичність, сприяють зменшенню психофізичного напруження та ін. Для вчителя імпровізації допомагають зрозуміти, по-перше, наскільки учень оволодіває і запам'ятовує матеріал (диференційованість та різноманітність елементів, які використовує учень в імпровізації, їх точність виконання), по-друге, розвиток слухового сприймання (вчасний вступ, зміна рухів відповідно до мелодики).

Рухливі музично-ритмічні ігри

Вправи, що входять в розділ музично-ритмічних ігор спрямовані на розвиток слухового сприймання, мовлення, загальний фізичний розвиток та зміцнення усього організму, сприяння емоційному розслабленню, налагодження колективних взаємин, розвиток культури спілкування учнів один з одним, формування позитивного мікроклімату та дружньої атмосфери у класі, колективного духу, на формування та розвиток таких фізичних якостей як спритність, витривалість, сила. Основними компонентами цього комплексу вправ є ігри-імпровізації, ігри-естафети, ігрові постановки казок, ігри з предметами та ін.

Головною метою музично-ритмічних ігор є навчання через гру. У грі учні мають змогу розкрити свій артистичний потенціал, показати свою індивідуальність, розвивати позитивні риси характеру, а, найперше, формувати слухове сприймання та розвивати мовлення.

Сприймання та відтворення музичних творів

Вправи даного розділу спрямовані на безпосередньо слухомовленнєвий розвиток (сприймання, відтворення) музичних творів (характер, темп, ритм, мелодіку, малюнок); розвиток уміння характеризувати музичний твір, копіювати

почуті композиції наявними музичними інструментами, передавати її зміст рухами, музичними інструментами, формування позитивного емоційного відгуку на музику і пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва, розвиток творчих здібностей учнів та творчої активності, художньо-образного мислення, формування естетичного смаку, покращення емоційного стану учня.

Розділ сприймання та відтворення музичних творів включає низку мовленнєвих вправ з фонетичної ритміки. Спеціальні мовленнєві вправи з використанням фонетичної ритміки мають тривати від 5-10 хвилин. Методики розвитку сприймання музики передбачає інтенсивний розвиток слухового сприймання учнів з порушенням слуху (як із допомогою звукопідсилювальної апаратури, так і без неї), комплексне та різнобічне використання тактильно-вібраційної чутливості, зорового сприймання музичних інструментів, виконавця (музичні кліпи, фільми та ін.), створення музичних композицій за допомогою рухів, предметів.

Тривалість кожного розділу програми можна змінювати залежно від теми, мети і завдань уроку, залежно від потреби та спішності засвоєння матеріалу учнями. Із запропонованих музичних композицій у кожному розділі («музичний супровід») вчитель на власний розсуд може обрати таку музичну композицію, яка відповідатиме підготовці та здібностям учнів.

Основні вимоги до проведення занять з курсу «Ритміки»:

- організація проведення занять у просторому приміщенні, яке обладнано необхідними музичними інструментами, апаратурою, дидактичним матеріалом;
- зручний, комфортний одяг та взуття учнів, що прийшли на заняття;
- планування та структурування занять, таким чином, щоб перехід від одного виду діяльності до іншого був логічним, послідовним, природним;

- побудова уроку має містити комбінацію таких аспектів: удосконалення навичок основних рухів, розвиток слухового сприймання, формування просторової орієнтації, розвиток уміння сприймати музичне мистецтво (відчувати музичну композицію, передавати її настрій тощо), вивчення елементів танцю, виконання розслаблюючих релаксуючих вправ, виконання вправ на імпровізацію.

**Навчальні програми для 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх
навчальних закладів для слабочуючих дітей**

«РИТМІКА»

1-4 класи

1 клас

2 години на тиждень – 70 годин на рік

№ з/п	К-сть годин	Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Корекційно-розвивальна лінія
1	1	Вступне заняття Правила безпеки на уроці. Організаційні заняття.	Учень дотримується правил поведінки на занятті	Формування дисциплінованості, відповідальності.
2	1	Вступ до музично-ритмічних занять Теоретичне заняття: музика та її вираження через рух. Поняття про ритм.	Учень знає, що таке ритм, уміє плесканням в долоні передавати ритмічний малюнок (нескладного зразка). Відчуває ритмічний малюнок у музичних творах, мові, рухах. Учень знає, що таке стилі музики, уміє розрізняти та характеризувати мелодію за її характером, настроєм, тембром, темпом.	Розвиток слухового сприймання: розвиток слухової уваги, пам'яті, відчуття ритму, темпу музики. Формування пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва, виховання уміння до інтерпретації музичних творів після їх прослуховування. Розвиток уміння сприймати музичні образи, творчих здібностей учнів, художньо-образного мислення, уяви.
3	12	Музично-ритмічні вправи (музично-ритмічні рухи) <i>Ходіння:</i> ритмічним кроком (батьоро, активною кроком, фігурне маршування) один за одним по-одиноці, один за одним по-двоє, ланцюжком, по діагоналі, прямо, по	Учень ритмічно виконує вправи орієнтуючись на зразок, який демонструє вчитель (ходить, бігає, стрибає, нахиляє тулуб та ін.), вміє виконувати маршування, ходить по діагоналі, без ускладнень змінює темп	Фізичний розвиток: формування правильної постави, ходи, скоординованості рухів, корекція загальної та дрібної моторики; корекція диференційованості рухів;

	<p>колу, розходження поодинці та парами по периметру кімнати, між предметами (шарами, кубиками, кеглями), що розставлені по підлозі тощо. Ходіння навшпиньках, на п'ятах, на внутрішньому та зовнішньому боці стопи тощо. Ходіння із заплющеними очима тощо. Ритмічне і фігурне маршування у різних напрямках, із високим підніманням коліна (по діагоналі, по колу, розходження парами та ін.); чергування маршування з присіданням (чергування та зміна маршування з присіданням спочатку за сигналом вчителя, потім, залежно від зміни музики, чи за музичним /звуковим сигналом); човгаюче ходіння напівприсідом із напівзігнутими колінами; ходіння із різним положенням рук (на поясі, убік, вгору, похитуючи руками вгорі із сторони в сторону, з одночасним плесканням в долоні над головою, перед собою, за спиною).</p> <p><u>Шиккування</u> (розміщення на площині залу) перешикування один за одним в колони, з колони в коло, у шеренги, ланцюжок, спіраль (мушлю, равлик). Ходіння приставним кроком вперед і</p>	<p>виконання вправ, напрям ходьби чи бігу, ритмічно виконує рухи з предметами. Учень орієнтується на площині, вміє координувати свої рухи з музичним супроводом, вміє діяти за зразком вчителя. Самостійно орієнтується у просторі із дотриманням напрямів, одночасно з іншими учнями починає і закінчує рухи, вміє тримати дистанцію. Учень шикуються в колони в коло, шеренгу, ланцюжок, спіраль, мушлю. Легко ходить зі змінами напрямку руху різними типами та темпами кроку, бігу. Учень обережно та вправно передає предмети, дотримуючись правил безпеки. Виконує рухи у парах. Учень вміє розслабляти м'язи шиї, тулуба, кінцівок, виконуючи відповідні релаксуючі вправи за зразком, який демонструє вчитель.</p>	<p>зміцнення та корекція рухового апарату; розвиток дихання; розвиток таких фізичних якостей як сила, витривалість, спритність; формування просторових уявлень.</p> <p>Психологічний розвиток: формування позитивних рис характеру – наполегливості, вимогливості, терплячості, старанності; підвищення рівня самоконтролю.</p>
--	---	--	---

	<p>назад.</p> <p><u>Біг:</u> повільний та легкий, ритмічний та бадьорий, один за одним прямо, по колу, по діагоналі, змійко подібно, урозтіч по залу. Біг навшпиньках, біг на п'ятах, біг конячкою (прямо, правим боком, лівим боком) із зміною темпу та напрямку, галопом.</p> <p><u>Підскоки:</u> на місці а під музику, з плесканням (в такт музичному супроводу).</p> <p><u>Стрибки:</u> ритмічні на місці на двох ногах, у сповільненому темпі на лівій нозі, на правій нозі.</p> <p><u>Ритміко-гімнастичні вправи:</u> вправи для голови (повороти, нахили, обертання ліворуч, праворуч, назад-вперед), рухи руками та плечами почергові і одночасні піднімання, опускання плечей, кисть рук, повороти і нахили тулуба (вперед, назад, ліворуч, праворуч), почергове піднімання ніг.</p> <p><u>Рухи з предметами:</u> (стрічки, м'ячі, обручі, хустки та ін.) ходіння з ними, біг, піднімання-опускання, присідання, нахили (вперед-назад, ліворуч-праворуч), обертання, кружляння, передавання та кидання предметів одне одному.</p>		
--	---	--	--

Розслаблюючі, релаксуючі вправи: В положенні сидячи та лежачи глибоке дихання із розслабленням усього тіла. Стоячи ноги на ширині плеч учень має розслабити руки, плечі (руки в положенні вниз та руки в положенні догори). Покачування руками. В положенні сидячи та лежачи глибоке дихання.

Орієнтовний музичний супровід:

Е. Адамцевич «Запорозький марш»; М. Глінка увертюра до опери «Руслан і Людмила»; Е. Гріг, «Ранок», «Пташка», «Пісня Сольвейг»; К. Дебюсі, «Море», «Місячне сяйво»; В. Дешевов «Марш»; В. Косенко «За метеликом», «Дощик»; В. Моцарт «Турецький марш»; С. Рахманінов «Лебідь»; М. Римський-Корсаков «Шехерезада», оркестрова сюїта 4 частина, «Свято в Багдаді»; Б. Савельєв «Кручу, кручу...» з мультфільму «Прогулянка кота Леопольда»; М. Сатуліна «М'ячики»; Я. Степовий «Рухатись і відпочивати»; О.Телічєєва «Ходимо і бігаємо», «Біг»; П. Чайковський «Пори року» (за вибором учителя); С. Школьник «Марш з прапорцями»;

		<p>І. Штраус «Тріумфальний австрійський марш», «Галоп зітхань», «Індійський галоп»; Ф. Шопен «Революційний етюд» до дієз мінор; Ю. Щуровський «Баркарола» та інші на вибір вчителя.</p> <p><i>*Орієнтовний музичний супровід для релаксуючих вправ (Фрагменти по 3–5 хвилин звучання):</i> Й. Бах Бранденбурзький концерт № 6 сі бемоль мажор; А. Вівальді, Концерт до мінор для флейти з оркестром (Largo); Е. Гріг, «Ранок», «Пташка», «Пісня Сольвейг»; К. Дебюсі, «Море» та «Місячне сяйво»; П. Чайковський, «Пори року» (за вибором учителя); Ф. Шопен, прелюдія № 15 та інші на вибір вчителя.</p>		
4	18	<p>Підготовчі вправи до танців, танцювальні рухи</p> <p>Простий танцювальний крок, хода парами по колу; оплески, притупування на місці та у русі, рухи руками, повертання долоні та кисті рук, напівоберти тулубом, пружне присідання, стрибки на двох ногах, підскоки, хоровод, звужування та розширення кола. Кружляння (по-одному, парами, ліворуч-праворуч). Прості танцювальні елементи та рухи:</p>	<p>Учень відповідно до музичного супроводу змінює ритм, темп рухів, ритмічно виконує кроки, оберти, стрибки, присідання та інші рухи. Вміє відповідними рухами, оплесками передавати ритмічний малюнок мелодії. Орієнтується у просторі, дотримується і зберігає потрібну відстань одне від одного у хороводах, ритмічно та виразно рухається, намагається</p>	<p>Фізичний розвиток за зміцнення усього організму: загальної та дрібної моторики, серцево-судинної системи, дихальної, опорно-рухової тощо. Розвиток швидкості реакції на звукові сигнали, розвиток художніх, музичних, творчих здібностей, формування пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва,</p>

	<p>крок з носка (тягнути носок), крок із підскоком, приставний крок (прямо, назад, убік), крок з носа на п'ятку, «колупалочка». Для хлопчиків присідання («м'ячик», «жабка»). Виконання з означених елементів танцювальних композицій, хороводів. Вивчення простих танців народів світу: український «Гопачок», «Подoliaночка», польська «Полька», «Дзига», хороводи.</p> <p><u>Орієнтовний музичний супровід:</u> В. Бабій «Рушничок»; М. Гринишин «Вівці мої вівці», «Гопак»; Д. Кабелєвський «Похідний марш»; В. Книш «Про жаб та комара»; Ф. Козицький. «Марш»; Німецька народна пісня «Веселий танець у колі»; Т. Ломова «Дитячий краков'як»; М. Різоль «Туп-туп веселенько»; Я. Степовий «Зимонька–снігуронька»; українські народні пісні: «Коляда–коляда», «Подoliaночка», «Їхав козак за Дунай», «Ой на горі та женці жнуть», «Ой Морозе, Морозенку», «Щедрик–вердик»; П. Чайковський «Баба–Яга», «Пісня жайворонка», «Танок феї Драже» з балету «Лускунчик»; І. Штраус «Полька-Катеринка», інші</p>	<p>створювати певний музично-художній образ. Рухи виконує відповідно до характеру музики. Вчасно змінює рухи відповідно, спочатку, до зразку, який демонструє вчитель, пізніше, після ознайомлення з музичним супроводом, виконує та змінює рухи відповідно до зміни музики. Учень може розрізнити прості танці народів світу. Пам'ятає переважну кількість танцювальних елементів з цих видів танців.</p>	<p>формування краси і виразності рухів, граційності, постави. Формування колективізму, культури спілкування, формування позитивних якостей характеру учня. Розвиток творчих здібностей; художньо-образного мислення, відчуття ритму; уміння сприймати музичні образи, відтворювати їх; можливостей ритмічно, виразно рухатися, створюючи певний образ. Ознайомлення з елементами культури (історичними звичаями, традиціями) України і народів світу.</p>
--	---	--	---

		польки автора, В. Шаїнський, «Дитячий кроков'як»; Т. Шутенко «Вправи в маленьких колах» та інші музичні композиції на вибір вчителя.		
5	14	<p>Рухливі музично-ритмічні ігри</p> <p>Ігри-імітації (ходи тварин: курчати, ведмедя, зайця, політ пташки чи літака, клювання зерна птахами та ін.). Зокрема, такі ігри: «Яструб і курчата», «Квочка», «Каблучка», «Літак і хмари», «Пугач», «Кішка та котенята», «Ведмедик та пасіка» та інші на вибір вчителя.</p> <p>Ігри-естафети (зі зміною темпу, типу рухів), що починають змагання за музичним сигналом, та допомагають тренувати реакції на музичний сигнал, ігри на зміну темпу, динаміки пасивного та активного стану. Ігри: знайди своє місце» (в колоні, в колі, в парах). Ігри з предметами.</p> <p>Інценування-пісень або пісенні ігри, такі як: «Два півники», «Пан Коцький», «Іди, іди дощику», «Веселі гуси», «Ходить гарбуз по городу», «Подоланочка».</p> <p><u>Орієнтовний музичний супровід:</u> Л. Бекман «У лісі, лісі темному або Зайчики»; Н. Вольова «Киця-мура»; Г. Гембер «На місточку»;</p>	Учень намагається передавати рухами різні ігрові образи, відтворювати характерні рухи тварин, персонажів ігор відповідно до тексту пісні/музичної композиції чи тексту гри. Вміє копіювати рухи за зразком, що показує вчитель та намагається передавати рухами різні образи самостійно. Ритмічно та виразно виконує рухи в грі, змінюючи їх відповідно до динаміки або регістру музичного супроводу. Вчасно реагує на музичні сигнали (початку, зупинки, кінця гри). Скоординовано, обережно та вчасно виконує рухи з предметами.	Фізичний розвиток та зміцнення усього організму, сприяння емоційному розслабленню, налагодження колективних взаємин, розвиток культури спілкування учнів. Розвиток таких фізичних якостей як сила, витривалість, легкість, спритність рухів

		<p>Є. Каменоградський «Ведмідь»; В. Книш «Лісове свято»; Т. Ломова «Кішечка»; М. Любарський «Дощик»; К. Сен–Санс «Карнавал тварин»; «Кури та півні», «Лебідь»; О. Тилічєєва «Півень–забіяка»; Г. Тюн «Зозуля»; Українські народні пісні: «Два півники», «Іде, іде дід», «Іди, іди, дощику», «Веселі гуси», «Ой є в лісі калина», «Ой ходить сон коло вікон», «Подоляночка», «По малину в сад підем», «Танцювала риба з раком», «Ходить гарбуз по городу», «Я коза ярая»; Д. Уотт «Три поросяти»; Б. Фільц «Дощик»; А. Філіпенко «Браві солдати», «Гуси прилетіли», «Гроза», «Про жаб та комара»; Г. Фрід «Ведмідь»; Л. Хереско «Павук і мухи»; «Добрий жук» пісня Попелюшки, з художнього фільму «Попелюшка»; Т. Штатенко «Зайчики»; Ю. Щуровський «В лісі» та інші на вибір вчителя.</p>		
6	24	<p>Сприймання та відтворення музичних творів <u>Спів та розспівування</u> в діапазоні першої октави (по-одному, по-двоє, всі разом). <u>Прослуховування музичних композицій та їх акомпанемент</u> (музичними інструментами,</p>	<p>Учень намагається повторювати пісні, розспівується, здійснює спроби попадати в такт і ноту звучання, вчасно та одночасно вступає у пісню, музичну композиція, разом з іншими учнями. Визначає, розпізнає та</p>	<p>Розвиток слухового сприймання. Формування вміння сприймати музичні твори (характер, темп, ритм); передавати її зміст словами, рухами, музичними інструментами. Формування</p>

	<p>брязкальцями, барабанами, трикутником, дзвіночками, маракасами, ложками тощо). Сприймання на слуху певного ритмічного малюнку та повторення його за вчителем оплесками, простукуванням (або певним інструментом). Розучування мелодій та пісень на слух. Відтворення музичної композиції рухами та за допомогою допоміжних предметів. (брязкалець, маракасів, мелофону, барабану, ложок та ін.) Приміром, прослуховуючи мелодію учень імітує тілом, рухами тулуба початок та кінець музичного звучання; зображає характер музики (весла, сумна); темп музики (швидкий, повільний); динаміка звучання (гучне, тихе).</p> <p><u>Прослуховування музичних творів</u> (у записі або у живому виконанні вчителя). Обговорення їх, опис (ритм, настрої, характер, темп. Розрізнення, визначення та опис особливостей маршу, вальсу, польки, колискової. Прослуховування та обговорення класичних музичних композицій на фортепіано, флейті, скрипці, гітарі та ін. Розрізнення та визначення специфіки звучання означених</p>	<p>реагує рухами, голосом на початок і кінець музичної композиції, вміє поєднувати музичний супровід із рухами тіла, рухається відповідно до мелодики, що підбирає та змінює вчитель. Може назвати характер музичного супроводу, його гучність, темп (веселий чи сумний, тихий чи голосний, швидкий чи повільний). Учень розрізняє та реагує рухами на звучання певної мелодії, визначає її початок, кінець, зміну темпу, ритму та характеру музичного супроводу. Узгоджує рухи із темпом музичного супроводу. Учень вміє акомпанувати певним музичним інструментом (маракасами, брязкальцями, барабаном та ін.) під час звучання музичного твору. Намагається сам створювати музику, давати їй характеристику (весела, сумна, швидка, повільна). Вміє розрізнити та називає після прослуховування такі музичні жанри як марш, вальс, колискова, полька, рухаючись у</p>	<p>позитивного емоційного відгуку на музику. Формування пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва, розвиток творчих здібностей учнів та творчої активності, художньо-образного мислення, уяви, фантазії; заохочення та стимулювання до активної художньої діяльності, проявів імпровізації. Формування естетичного смаку. Сприяння усвідомленню своєї індивідуальності та неповторності. Формування позитивної самооцінки, світогляду, естетичного смаку, покращення емоційного стану учня.</p>
--	--	--	---

	<p>інструментів.</p> <p><i>Орієнтовний музичний супровід.</i> Для розспівування: Білоруська народна пісня «Савка і Гришка»; В. Верменич «Калинова пісня»; «Я маленька українка»; Г. Гладков «Пісенька Левеня і Черепахи» з мультфільму «Як Левеня і Черепаха співали пісеньку»; С Козак «Буквар»; П. Майборода «Пісня про вчительку»; М. Свидюк «Доня моя донечка»; українські народні пісні «Вийди-вийди, сонечко», «Ой є в лісі калина», «Я маленький хлопчик»; А. Філіпенко «По малину в сад підем»; В. Шаїнський «Пісня мамонтеняти».</p> <p><i>Для акомпанементу:</i> Білоруська народна пісня «Савка і Гришка зробили дуду»; Е. Гріг «Пташка»; Е. Захаров «Луна у горах», «Годинник на башні» «Іди, іди, дощику», «Ой дзвонять дзвони», «Луна у горах»; А. Козакевич «Гра з брязкальцями», М. Раухвергер «Дощик»; Українські народні дитячі пісні: «Мурашки», «Квочка»; Українські народні пісні: «Вийди, вийди сонечко», «Зеленеє жито зелене», «Ой на горі два дубки», «Ой на горі та жінці жнуть», «Українка я</p>	<p>відповідності до них. Вміє визначити у музичному супроводі та називає звучання таких музичних інструментів як фортепіано, флейта, скрипка, гітара.</p>	
--	---	---	--

	<p>маленька»; Д. Уотт «Три поросяти»; А. Філіпенко «Тече вода із–за гаю», «Весняний вальс», «Ой заграйте дударики»; Л. Хереско «Дві труби»; В. Шаїнський «Пісня про коника» з мультфільму «Пригоди Незнайки», «Посмішка» з мультфільму «Крихітка Єнот» І. Шамо «Києве мій» та інші на вибір вчителя.</p> <p><i>Для прослуховування:</i> Г.-Ф. Абель сонати для скрипки; Т. Альбіноні «Адажіо» (скрипка); М. Анідо «Аргентинська мелодія» (гітара); І. Бах концерти для скрипки, сюїти для флейти; Ж. Бізе «Пісня Тореадора» з опери «Кармен», «Менует для флейти»; А. Вівальді сонати для скрипки; Е. Гріг «Пташка»; К. Дебюссі «Сірінкс» (флейта); Н. Зідлер «Чакона» (гітара); В. Моцарт «Концерт для флейти»; Російська народна пісня «Очі чорні», «Циганочка» (гітара); Я. Степовий. «Зоре моя вечірняя»; Є. Шилін «Іспанський танок», «Кубинський танок» (гітара); Ф. Шопен полонези, вальси композитора; Ф. Шуберт «Танок з квітами» та інші на вибір вчителя.</p>		
--	--	--	--

2 клас

2 години на тиждень – 70 годин на рік

№ з/п	К-сть годин	Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Корекційно-розвивальна лінія
1	1	Вступне заняття Правила безпеки на уроці. Організаційні заняття.	Учень дотримується правил поведінки на занятті	Формування дисциплінованості, відповідальності.
2	1	Вступ до музично-ритмічних занять Поняття про музичні твори, «мову» музики, засоби передачі музики, зв'язок музики з рухами.	Учень знає, що означає «мова» музики, розрізняє основні музичні твори, розуміє, що існує низка музичних засобів, якими можна передати настрій, почуття. Знає, що рухами можна передавати настрій музичного твору.	Формування пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва, виховання потреби до прослуховування музичних творів, їх інтерпретації. Розвиток уміння сприймати і розуміти «мову» музики, музичні образи, які передаються музичними засобами. Розвиток творчих здібностей учнів, художньо-образного мислення, уяви. Розвиток слухового сприймання: розвиток слухової уваги, пам'яті, відчуття ритму, темпу музики, формування вміння поєднувати рухи тіла з музичним супроводом.
3	12	Музично-ритмічні вправи	Учень ритмічно і впевнено	Фізичний розвиток:

	<p>(музично-ритмічні рухи) <u>Ходіння:</u> відбувається спочатку у темпі та ритмі, що задає вчитель, потім переходить у самостійне (початок і кінець усіх рухів здійснюється за музичним сигналом, або сигналом, що подає вчитель) ритмічне, уповільнене, швидке маршування, ходіння дрібним, широким кроком, пружинною ходою, із високим підніманням коліна у різних напрямках; чергування маршування з присіданням; ходіння «човником» (боком), «жабкою» (напівприсідом з напівзігнутими колінами), «козачком» (присівши), човгаюче ходіння, ходіння із різним положенням рук. Крокування з предметами. <u>Шукування</u> (розміщення на площині залу) перешукування один за одним з різними предметами за командами вчителя в колони, з колони в коло, у шеренги, ланцюжок, спіраль (мушлю, равлик). <u>Біг:</u> звичайний легкий, ритмічний, на носках, п'ятках, широким та дрібним кроком (по колу, діагоналі, боком, задом, із зміною темпу та напрямку, галопом, напівбоком) за командою</p>	<p>виконує вправи, (ходить, бігає, стрибає, нахилиє тулуб та ін.), вміє виконувати маршування, без складнощів змінює темп та характер виконання вправ, напрям крокування, маршування, бігу; ритмічно виконує рухи з предметами; змінює рухи відповідно дому зичного супроводу (сповільнюється, пришвидшується, зупиняється). Учень орієнтується на площині, вміє координувати свої рухи з музичним супроводом, вміє діяти за зразком вчителя. Самостійно орієнтується у просторі із дотриманням напрямів, одночасно з іншими учнями починає і закінчує рухи синхронно з іншими, вміє тримати дистанцію. Учень перешуковується з колони в коло, шеренгу, ланцюжок, спіраль, мушлю. Вміє звужувати, ущільнювати та розширювати коло, спіраль, ланцюжок. Учень обережно та вправно передає предмети, дотримуючись правил безпеки. Виконує рухи у парах. Вміє розслабляти тіло (руки і</p>	<p>зміцнення та корекція рухового апарату; розвиток точності, виразності, граційності рухів; виховання правильної постави і ходи; корекція загальної та дрібної моторики; корекція диференційованості й координованості рухів; управління та керування темпом рухів і їх узгодження із музичним малюнком; розвиток дихання; розвиток таких фізичних якостей як сила, витривалість, спритність; формування просторових уявлень. Психологічний розвиток: формування позитивних рис характеру – наполегливості, вимогливості, терплячості, старанності; підвищення рівня самоконтролю.</p>
--	--	--	---

	<p>вчителя, самостійно змінюючи темп відповідно до музики; біг з переходом у крокування (ходіння) і знову на біг.</p> <p><u>Стрибки:</u> на обох ногах, на правій, на лівій, на місці (із поступовим рухом вперед, назад, убоки).</p> <p><u>Ритміко-гімнастичні вправи:</u> вправи для голови (повороти, нахили, обертання ліворуч, праворуч, назад-вперед), рухи руками та плечами (оплески спереду, позаду, над собою), почергові і одночасні піднімання плечей, кисть рук, повороти і нахили тулуба (вперед, назад, ліворуч, праворуч), почергове піднімання ніг.</p> <p><u>Рухи з предметами:</u> (стрічки, м'ячі, обручі, хустки, маракаси та ін.) ходіння з ними, шиккування, підскоки, присідання, стрибки, біг; їх піднімання-опускання, нахили (вперед-назад, ліворуч-праворуч), обертання, кружляння, передавання та кидання предметів один одному у парах за сигналом вчителя та відповідно до початку або закінчення музичного супроводу.</p> <p><u>Розслаблюючі, релаксуючі вправи:</u> лежачі на спині учень має розслабити руки і ноги, здійснювати плавні хаотичні рухи ногами у положенні</p>	ноги).	
--	--	--------	--

		<p>лежачи.</p> <p><u>Орієнтовний музичний супровід:</u> допустиме використання музичного супроводу з попередніх років навчання, додатково можна використати: Г. Гладков «Пісенька друзів» з мультфільму «Бременські музиканти»; Д. Кабелевський «Похідний марш»; Ф. Козицький «Марш»; М. Лисенко «Наталка Полтавка», «Коза-Дерева»; «Пан-Коцький»; Т. Потапенко «Святкова»; А. Спадавекіа «Тінь, тінь»; Фінська народна пісня «Хлопчик-замазура»; французька народна пісня «Пастушка»; В. Шаїнський «Голубий вагон», «Посмішка», «Чунга-чанга» та інші на вибір вчителя.</p>		
4	18	<p>Підготовчі вправи до танців, танцювальні рухи</p> <p><u>Танцювальні рухи:</u> Повторення старих та розучування нових елементів, доповнення старих рухів новими, поєднання їх у танець. Плескання в долоні, по плечах, по колінах, плескання один з одним у долоні; вертання кисть, «качалочки» тулубом (ліворуч-праворуч) і руками; «колупалочка» ногами (переставляння ноги з носка на</p>	<p>Учень виразно, правильно і ритмічно виконує елементи танцювальних рухів, відповідно до музичного супроводу змінює ритм, темп рухів, синхронно у парах виконує кроки, оберти, стрибки, присідання та інші рухи. Вміє відповідними рухами, оплесками передавати ритмічний малюнок мелодії. Орієнтується у просторі, дотримується і зберігає потрібну відстань одне від одного</p>	<p>Фізичний розвиток за зміцнення усього організму. Розвиток швидкості реакції на звукові сигнали, розвиток художніх, музичних, творчих здібностей, формування пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва, формування краси і виразності рухів. Формування колективізму, культури спілкування,</p>

	<p>п'ятку), притупування, пружне напівприсідання з виставлянням ноги; танцювальний крок на носках, із підскоком, приставний боковий крок, широкий та ковзаючий. Кружляння по-одному, в парах. Хороводи.</p> <p>Вивчення основних елементів українського танцю: основні положення рук у дівчат і хлопців, легкий крок на пальцях, легкий біг, напівприсідання, виставляння ноги з носка на п'ятку і назад, боковий галоп.</p> <p><u>Музично-танцювальні імпровізації:</u> учні чують музику і з вивчених та знайомих рухів самостійно танцюють, імпровізуючи та комбінуючи рухи, залежно від музичного супроводу.</p> <p><u>Орієнтовний музичний супровід:</u> В. Верменич «Калинова пісня»; М. Лисенко «Наталка Полтавка», «Коза-Дереза»; «Пан-Коцький», «Пливе човен», «Якби мені черевики»; Українські народні пісні: «Ой єсть в лісі калина», «Подоряночка», «Зацвіла в долині», «А kota воркота», «Вийди, вийди сонечко», «Грицю, Грицю»; «Тополя», «Рідна мати моя»; А. Філіпенко «Я коза ярая» та інші на</p>	<p>у хороводах, ритмічно та виразно рухається, намагається створювати певний музично-художній образ. Рухи виконує відповідно до характеру музики. Вчасно змінює рухи відповідно, спочатку, до зразку, який демонструє вчитель, пізніше, після ознайомлення з музичним супроводом, виконує та змінює рухи відповідно до зміни музики. Знає, виконує основні елементи українського танцю; вчасно змінює елементи та рухи танцю, відповідно до змін його частин. Вміє імпровізувати та створювати певний танець під запропонований музичний твір, передає ритмічний малюнок музики, відзначає рухами музичні акценти.</p>	<p>формування позитивних якостей характеру особистості учня.</p>
--	---	--	--

		вибір вчителя.		
5	14	<p>Рухливі музично-ритмічні ігри: Ігри-імітації (повторення рухів живих істот, казкових героїв, об'єктів живої природи): «Зайці і лисиці», «Квочка і курчата», «Кіт Іванко», «Вовк та козенята» та ін. Ігри з предметами: гра з м'ячем «Печена картопля», «15-цятки», «Істівне-неістівне»; гра з бубном «Швидкий бубон» («Хто швидше вдарить у бубон»), «Тихий-голосний бубонець».</p> <p><u>Орієнтовний музичний супровід:</u> А. Жилін «Злови м'яч»; М. Ведмедар «Квочка та курчата», «Вовк та козенята», «Кіт-Іван»; М. Качурін «Діти і ведмідь»; В. Книш «Більчина сімейка»; Е. Парлова «Барабанщики»; Т. Потапенко «Зайці та ведмідь»; О. Тилічєєва «Танцювали зайчики», «Пташки та пташенята»; А. Філіпенко «Про жаб та комара», «Ведмедик з лялькою танцюють полечку», «Пісня звірят»; В. Шаїнський «Пісенька про стрибунця» та інші на вибір вчителя.</p>	<p>Виконує ігри (ролі), відповідно до конкретних образів (тварин, рослин, діяльності людини та ін.). Передає рухами різні образи, імітує рухи тварин, сприймає та передає через рух музично-ігровий образ, частково або повністю передає його характер. Виконує ігри з предметами та музичними інструментами, змінюючи рухи відповідно до динамічних реєстрових та темпових змін музичного супроводу; вміти координувати ритміку мови і рухи.</p>	<p>Загальне зміцнення організму, фізичний розвиток опорно-рухової системи, серцево-судинної, дихальної та ін. Керування рухів та узгодження їх із музикою, розвиток моторних функцій. Розвиток культури спілкування учнів, формування колективізму, товариськості. Розвиток таких фізичних якостей як сила, витривалість, легкість. Розвиток творчих здібностей. Психологічне розслаблення. Позитивний вплив на нервову систему.</p>
6	24	<p>Сприймання та відтворення музичних творів: Відтворення на музикальних інструментах темпу заданої мелодії, її</p>	<p>Учень розрізняє та реагує рухами на звучання певної мелодії, визначає її початок, кінець, зміну темпу, ритму та характеру</p>	<p>Розвиток слухового сприймання. Формування вміння сприймати музичні твори (характер, темп, ритм);</p>

	<p>повтор тим інструментом, який надав вчитель. Серед основних інструментів: бубон, барабан, мара каси. Індивідуальне та колективне повторення простих ритмів, що виконує вчитель чи відтворює у записі. Імпровізація учнем самостійно за допомогою означених інструментів певної мелодики, залежно від свого настрою (передача емоційного стану музичним інструментом).</p> <p><u>Орієнтовний музичний супровід:</u> Й. Бах «Бранденбурзький концерт № 6 сі бемоль мажор»; А. Вівальді «Концерт до мінор для флейти з оркестром»; М. Дрімлюга «Пісня про школу»; Г. Кириліна «Засмутилось кошеня»; М. Красева «Гра з бубном»; В. Моцарт «Симфонія № 43 до мажор»; С. Рахманінов «Етюдівкартини» (ля мінор, до мінор); О. Тилічєєва «Дзвіночки»; Українські народні пісні: «За світ встали козаченьки», «Вийди, вийди, Іванку», «Щебетала пташечка», «Луна», «Зозулька»; А. Філіпенко «Веселий музикант», «Браві солдати»; В. Шаїнський «Антошка» та інші на вибір вчителя.</p>	<p>музичного супроводу. Виділяє сильну і слабку долі музичного супроводу, розрізняє довгі і короткі звуки; визначає жанр музики (колискова, вальс, марш). Вміє поєднувати музичний супровід із рухами тіла, рухається відповідно до мелодики, що підбирає та змінює вчитель. Може назвати характер музичного супроводу, його гучність, темп (веселий чи сумний, тихий чи голосний, швидкий чи повільний). Учень вміє акомпанувати певним музичним інструментом (маракасами, брязкальцями, барабаном та ін.) під час звучання музичного твору. Намагається сам створювати музику, давати їй характеристику (весела, сумна, швидка, повільна). Музичними імпровізаціями намагається передати свій настрій, емоційний стан; намагається розрізнити настрої інших учнів у їх імпровізаціях, що створені музичними інструментами.</p>	<p>передавати їх зміст рухами, музичними інструментами. Формування позитивного емоційного відгуку на музику. Розвиток уміння сприймати музичні образи. Формування пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва, розвиток творчих здібностей учнів та творчої активності, художньо-образного мислення, уяви, фантазії; заохочення та стимулювання до активної художньої діяльності, проявів імпровізації. Формування естетичного смаку. Сприяння усвідомленню своєї індивідуальності та неповторності. Формування позитивної самооцінки.</p>
--	---	--	--

3 клас

2 години на тиждень – 70 годин на рік

№ з/п	К-сть годин	Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Корекційно-розвивальна лінія
1	1	Вступне заняття Правила безпеки на уроці. Організаційні заняття	Учень дотримується правил поведінки на занятті	Формування дисциплінованості, відповідальності.
2	1	Вступ до музично-ритмічних занять Поняття про темп музики. Різновиди музичних жанрів. Передача музичного жанру танцювальними рухами.	Учень знає зміст поняття «жанр музики», розрізняє основні її види, розуміє, що існують танцювальні рухи, якими можна передати будь-який музичний жанр і темп музичного твору.	Формування пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва. Розвиток уміння сприймати музичні образи, творчих здібностей учнів, художньо-образного мислення, уяви. Розвиток слухового сприймання: розвиток слухової уваги, пам'яті, відчуття ритму, темпу музики, формування вміння поєднувати рухи тіла з музичним супроводом.
3	12	Музично-ритмічні вправи (музично-ритмічні рухи) <u>Ходіння:</u> у різному темпі (зміна швидкості і напрямку руху за музичним сигналом, або сигналом, що подає вчитель), ходіння з одночасним рухом тулуба	Учень ритмічно виконує усі види вправ (крокування, біг, стрибки, присідання, нахили голови і тулуба та ін.), легко і вчасно вмie прискорювати і сповільнювати власний рух, напрям крокування, бігу, маршування. Учень легко і	Фізичний розвиток: формування правильної постави, ходи, скоординованості рухів, корекція загальної та дрібної моторики; корекція диференційованості рухів;

	<p>(поворотами, нахилами), плесканням в долоні (над головою, перед собою, позад себе); ходіння на внутрішньому, зовнішньому боці стопи, на пальцях, навшпінках, на п'ятках; ходіння у різному напрямку за музичним сигналом, ланцюжком, по діагоналі, по кривих лініях. Крокування із предметами. Маршування у різному темпі (ритмічне, уповільнене, швидке). Ходіння «човником» (боком), «жабкою» (напівприсідом з напівзігнутими колінами), «козачком» (присівши), човгаюче ходіння.</p> <p><u>Шукування</u> (розміщення на площині залу) перешикування один за одним з різними предметами за командами вчителя в колони, з колони в коло, у шеренги, ланцюжок, спіраль (мушлю, равлик).</p> <p><u>Біг</u>: звичайний легкий, ритмічний, на носках, п'ятках, широким та дрібним кроком (по колу, діагоналі, боком, задом, із зміною темпу та напрямку, галопом, напівбоком) за і зміною виду і темпу бігу за музичним сигналом або зміною музичного твору.</p>	<p>самостійно орієнтується у просторі із дотриманням різних напрямів, одночасно з іншими учнями починає і закінчує рухи, вміє тримати дистанцію. Учень ритмічно та правильно виконує нахили тулубом, вміє розслабляти м'язи шиї, тулуба, кінцівок, виконуючи відповідні релаксуючі вправи. Відповідно до музичного супроводу змінює напрям, темп, інтенсивність вправ, відзначає в рухах, вправах з предметами і оплесках метричну пульсацію музики. Учень обережно та вправно передає предмети, дотримуючись правил безпеки. Виконує синхронно рухи у парах в такт музичному супроводу.</p>	<p>зміцнення та корекція рухового апарату; розвиток дихання; розвиток таких фізичних якостей як сила, витривалість, спритність; формування просторових уявлень. Розвиток слухового сприймання.</p> <p>Психологічний розвиток: формування позитивних рис характеру – наполегливості, вимогливості, терплячості, старанності; підвищення рівня самоконтролю.</p>
--	--	--	--

	<p><u>Стрибки:</u> на обох ногах, на правій, на лівій, на місці (із поступовим рухом вперед, назад, убоки).</p> <p><u>Ритміко-гімнастичні вправи:</u> вправи для голови (повороти, нахили, обертання ліворуч, праворуч, назад-вперед), рухи руками та плечами (оплески спереду, позаду, над собою), почергові і одночасні піднімання плечей, кисть рук, повороти і нахили тулуба (вперед, назад, ліворуч, праворуч), почергове піднімання ніг, махи ногами).</p> <p><u>Рухи з предметами:</u> (стрічки, м'ячі, обручі, хустки, маракаси та ін.) ходіння з ними, шиккування, підскоки, присідання, стрибки, біг; їх піднімання-опускання, нахили (вперед-назад, ліворуч-праворуч), обертання, кружляння, передавання та кидання предметів один одному у парах за сигналом вчителя та відповідно до початку або закінчення музичного супроводу.</p> <p><u>Розслаблюючі, релаксуючі вправи:</u> сидячи ноги навхрест учень має розслабити руки, плечі, сину; в положенні лежачи учень може розслабити потім напружити все тіло.</p> <p><u>Орієнтовний музичний супровід:</u></p>		
--	---	--	--

		<p>допустиме використання музичного супроводу з попередніх років навчання, додатково можна використати: М. Глінка «Жайворонок»; М. Лисенко «Пісня Кози–Дерези», «Пісня Зайчика», «Пісня Рака» з дитячої опери «Коза–Дереза», «Пісенька пана Коцького» з дитячої опери «Пан Коцький»; А. Островський «До, ре, мі, фа, соль»; М. Парцхаладзе «Пісенька про зарядку»; О. Хромушин «Будильник»; Українські народні пісні: «Їхав козак за Дунай», «Під містечком Берестечком»; П. Чайковський «Баба Яга»; «Марш дерев'яних солдатиків» та інші на вибір вчителя.</p>		
4	18	<p>Підготовчі вправи до танців, танцювальні рухи <u>Танцювальні рухи:</u> Повторення старих та розучування нових елементів, доповнення старих рухів новими, поєднання їх у танець. Поєднання вивчених рухів із доповненням їх рухами з предметами (стрічка, іграшками та ін.), синхронне виконання відомих рухів у парах, колективом. Вивчення елементів полонезу (крокування з витягнутим носком, парні фігури «струмок»,</p>	<p>Учень знає та пам'ятає рухи з попередніх років навчання. Ритмічно виконує та повторює нові танцювальні рухи, кроки та позиції у відповідності до зразка, який демонструє вчитель та музичного супроводу. Учень вправно та точно виконує рухи відповідно до музичного супроводу. Учень синхронно з іншими виконує елементи танців. Танцює самостійно, в парах, усім класом. Може створити</p>	<p>Фізичний розвиток за зміцнення усього організму: загальної та дрібної моторики, серцево-судинної системи, дихальної, опорно-рухової тощо. Розвиток слухового сприймання. Розвиток швидкості реакції на звукові сигнали, розвиток художніх, музичних, творчих здібностей, формування пізнавального інтересу до музичного і хореографічного</p>

	<p>«змійка», фігурне ходіння). Сходження та розходження в коло, на пари, по-одному під музичний супровід.</p> <p>Вивчення основних елементів сучасних танцювальних рухів у сучасних ритмах на вибір вчителя.</p> <p><u>Музично-танцювальні імпровізації:</u> учні чують музику і з вивчених та знайомих рухів самостійно танцюють, імпровізуючи та комбінуючи рухи, залежно від музичного супроводу.</p> <p><u>Орієнтовний музичний супровід:</u> В. Верховинець «Галя по садочку ходила»; Ю. Воронюк «Парасольки»; С. Козак «Кобзар»; В. Косенко «Струмочок»; М. Герц «Чарівна сопілка», «Вінок»; А. Крайнюченко «Дощик»; М. Красева «Літній вальс»; Н. Май «Зіронько ранкова» «Метелик»; В. Музичук «Білі мухи»; А. Олейнікова «Кожушок»; О. Островський «Новорічна хороводна»; О. Сеньків «Чотири пори року»; С. Татієнко «Сонце сідає, ніч наступає»; Українська народна пісня: «Метелиця», «Мариночка-сестричка», «У вишневому садочку», «Поблискують черешеньки»; А. Філіпенко «Зацвіла в долині»;</p>	<p>танцювальну імпровізацію під певний музичний супровід, використовуючи вивчені елементи, та поєднуючи їх у власний простий танок відповідно до темпу, ритму та характеру музики.</p>	<p>мистецтва, формування краси і виразності рухів, граційності, постави. Формування колективізму, культури спілкування, формування позитивних якостей характеру учня. Розвиток творчих здібностей; художньо-образного мислення відчуття ритму; уміння сприймати музичні образи, відтворювати їх; можливостей ритмічно, виразно рухатися, створюючи певний образ. Ознайомлення з елементами культури (історичними звичаями, традиціями) України і народів світу. Можливість для самовираження, позитивний вплив на психологічний стан учня.</p>
--	--	--	--

		<p>І. Хома «Баба-Яга»; О. Хромушина «Півень танцює», Д. Циганков «Зимовий вальс»; О. Янушкевич «Червоні вітрила» та інші на вибір вчителя.</p>		
5	16	<p>Рухливі музично-ритмічні ігри: Ігри-імітації (повторення рухів живих істот, казкових героїв, об'єктів живої природи): «Ой у полі калина», «Пан Коцький», «Спритники», «Тин-ворота біля броду», «Човник» та ін. Ігри з предметами: гра з прапорцями «Багаття», естафети, ігри з обручами «Бджоли і бджільник», «Світлофор» та ін. <u>Орієнтовний музичний супровід:</u> В. Бабій «Віночок»; М. Ведмедер «Відлітають журавлі»; Й. Гайдн «Квач»; дитячі народні пісні в обробці М. Завалишина «По гриби»; В. Книш «Лісове свято»; Д. Кабалевський «Квач парами»; А. Островський «До жени свою пару»; Російська народна пісня «Жмурки»; Є. Сілін «Овочі»; Я. Степовий: «Зозуля», «Пчїлка», «Ой ти, коте, не гуди», «Два півника»; О. Телічєєва «Мисливці та зайці»; Українські народні пісні: «Ой, єсть в лісі калина», «Се наша хата», «Чорнобривий корольок»; Чеська</p>	<p>Учень виразно виконує образно-ігрові дії (передає рухами різні ігрові образи, відтворювати характерні рухи тварин, персонажів ігор відповідно до тексту пісні/музичної композиції чи тексту гри). Виконує імпровізації в іграх-імітаціях. Учні самостійно, шукають образи та виразні рухи, не копуіуючи один одного. Обережно, але вправно бере участь в іграх з предметами. Вміють супроводжувати гру співом, ритмічною мовою, примовками (залежно від особливостей та виду гри)</p>	<p>Фізичний розвиток та зміцнення усього організму, сприяння емоційному розслабленню, налагодження колективних взаємин, розвиток культури спілкування учнів. Формування дисциплінованості, обережності, витривалості, влучності.</p>

		народна пісня «Зозулька»; Д. Шостакович «Хто перший?» та інші на вибір вчителя.		
6	22	<p>Сприймання та відтворення музичних творів: Відтворення на музикальних інструментах темпу заданої мелодії, її повтор тим інструментом, який надав вчитель, одночасний рух із музичним супроводом інструментом, який отримав учень. Серед основних інструментів: бубон, барабан, мара каси, тарілки, сопілки, кастаньети та ін. Індивідуальна та колективна імпровізація (учні самостійно за допомогою інструментів створюють музичний твір). Робота в парах (один учень показує музично-ритмічний малюнок, інший повторює, і навпаки).</p> <p><u>Орієнтовний музичний супровід:</u> І. Асеев «Балалайка і гармошка», «Сурми дзвінко сурмлять»; Е. Гріг «Ранок»; О. Тілічєєва «Бубонці»; М. Римський-Корсаков «Океан–море синє» вступ до опери та уривки з опери «Садко», фрагменти з казки–опери «Казка про царя Салтана (теми: «Білочки», «Царівни–Лебідь», «Політ джмеля»); Українські народні пісні: «Скрипка і бубон», «Реве та стогне</p>	Учень намагається повторювати пісні, мелодії інструментами, які надає вчитель, попадає в такт, ритм, мелодику, вчасно та одночасно вступає у пісню, музичну композиція, разом з іншими учнями. Визначає, розпізнає та реагує рухами, голосом на початок і кінець музичної композиції, вміє поєднувати музичний супровід із рухами тіла, рухається відповідно до мелодики, що підбирає сам учень. Може назвати характер музичного супроводу, його гучність, темп (веселий чи сумний, тихий чи голосний, швидкий чи повільний). Узгоджує рухи із темпом музичного супроводу. Учень вміє сам створювати музику, давати їй характеристику (весела, сумна, швидка, повільна). Вміє грати ансамблем, акомпанувати в парах, повторювати мелодію за зразком.	Розвиток слухового сприймання, формування вміння сприймати музичні твори (характер, темп, ритм); передавати її зміст словами, рухами, музичними інструментами. Формування позитивного емоційного відгуку на музику. Формування пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва, розвиток творчих здібностей учнів та творчої активності, художньо-образного мислення, уяви, фантазії; заохочення та стимулювання до активної художньої діяльності, проявів імпровізації. Формування естетичного смаку. Сприяння усвідомленню своєї індивідуальності та неповторності. Формування позитивної самооцінки, світогляду, естетичного смаку, покращення

		Дніпр широкий»; А. Філіпенко «Веселий музикант»; П. Чайковський «На трійці» з фортепіанного циклу «Пори року» та інші на вибір вчителя (перевагу бажано надавати класичним творам).		емоційного стану учня, формування дружньої атмосфери у класі, колективного духу.
--	--	---	--	--

4 клас

2 години на тиждень – 70 годин на рік

№ з/п	К-сть годин	Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Корекційно-розвивальна лінія
1	1	Вступне заняття Правила безпеки на уроці. Організаційні заняття	Учень дотримується правил поведінки на занятті	Формування дисциплінованості, відповідальності.
2	1	Вступ до музично-ритмічних занять Систематизація знань музичної грамоти. Вплив музики та рухів під музику на емоційний стан людини та настрої.	Учень знає матеріал за попередні роки, характеризує та розуміє зв'язок музики та рухів під музику, їх вплив на настрої та емоційний стан людини.	Формування пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва. Розвиток уміння сприймати музичні образи, творчих здібностей учнів, художньо-образного мислення, уяви. Розвиток слухового сприймання: розвиток слухової уваги, пам'яті, відчуття ритму, темпу музики, формування вміння поєднувати рухи тіла з музичним супроводом.
3	12	Музично-ритмічні вправи (музично-ритмічні рухи): Знати обсяг матеріалу опанованого за попередні навчальні роки. Виконувати усі види вправ у різному темпі, напрямках, позиціях тощо: ходіння, шиккування, маршування, біг,	Учень ритмічно виконує усі види вправ (ходить, бігає, стрибає, нахиляє тулуб, присідає, підскакує тощо), вміє змінювати темп виконання вправ, їх напрям, ритмічно, вправно, обережно і синхронно виконує рухи з	Фізичний розвиток: формування правильної постави, ходи, скоординованості рухів, корекція загальної та дрібної моторики; корекція диференційованості рухів;

		<p>підскоки, стрибки, виконання усіх ритміко-гімнастичних вправ, виконання рухів з предметами та релаксуючі вправи для всього тіла.</p> <p><u>Орієнтовний музичний супровід:</u> допустиме використання музичного супроводу з попередніх років навчання, додатково можна використати: Е. Гріг «Весною»; І. Дунаєвський «Летить голуби»; В. Книш «Літо», «Пісня радості», «На леваді сонячно»; Ф. Колесса «Пан отаман»; З. Компанієць «Літній дощик»; М. Леонтович «Коза», «Гра в зайчика», «Ой з-за гори кам'яної», «Дударик», «Щедрик»; Литовська народна пісня «Добрий мірошник»; М. Римський-Корсаков «Журавель»; Фінська народна пісня «Хлопчик-замазура»; Г. Сасько «Перший пролісок»; Українські народні пісні: «Їхав козак за Дунай», «Козак»; П. Чайковський «Пори року»; Ю. Чичкова «Фізкульт-Ура!» та інші на вибір вчителя.</p>	<p>предметами. Учень легко і самостійно орієнтується у просторі із дотриманням зазначених напрямів, одночасно з іншими учнями починає і закінчує рухи, вміє тримати дистанцію. Учень вміє розслабляти м'язи усього тіла, виконуючи відповідні релаксуючі вправи. Усі вправи виконує відповідно до музичного супроводу: темпу, ритму, характеру музики.</p>	<p>зміцнення та корекція рухового апарату; розвиток дихання; розвиток таких фізичних якостей як сила, витривалість, спритність; формування просторових уявлень.</p> <p>Розвиток слухового сприймання: розвиток слухової уваги, пам'яті, відчуття ритму, темпу музики, формування вміння поєднувати рухи тіла з музичним супроводом.</p> <p>Психологічний розвиток: формування позитивних рис характеру – наполегливості, вимогливості, терплячості, старанності; підвищення рівня самоконтролю, впевненості в собі та ін.</p>
4	18	<p>Підготовчі вправи до танців, танцювальні рухи</p> <p><u>Танцювальні рухи:</u> Повторення старих елементів, що вивчені за попередні роки, доповнення та розучування</p>	<p>Учень знає та пам'ятає рухи з попередніх років навчання. Ритмічно виконує та повторює нові танцювальні рухи, кроки та позиції у відповідності до зразка,</p>	<p>Фізичний розвиток за зміцнення усього організму: загальної та дрібної моторики, серцево-судинної системи, дихальної, опорно-</p>

	<p>нових елементів, введення їх у танець. Поєднання вивчених рухів із доповненням їх рухами з предметами (великим м'ячем, гімнастичною палицею, обручами), синхронне виконання відомих рухів у парах, колективом. Вивчення елементів польки (крок польки), вальсова доріжка. Повторення елементів українських танців: колупалочки, рух напівприсід із викиданням ноги, рух напівприсід із ударянням по тулубу, ногам, коливальні рухи тулубом та ін.</p> <p><u>Музично-танцювальні імпровізації:</u> учні чують музику і з вивчених та знайомих рухів польки та вальсу самостійно танцюють під музичний супровід; імпровізуючи та комбінуючи рухи, залежно від музичного супроводу створюють свою постанову українського танцю (по-одному, в парах).</p> <p><u>Орієнтовний музичний супровід:</u> Д. Аракішвілі «Грузинський танець»; Білоруський народний танець-пісня «Бульба»; М. Ведмедер «Козачата»; Т. Назарової «Бузкова гілочка»; П. Майборода «Пісня про рушник», «Київський вальс»; Польська народна пісня «Жайворонок»; Російська</p>	<p>який демонструє вчитель та ритмічно виконує елементи відповідно до музичного супроводу. Вміє поєднувати старі та нові рухи. Синхронно, вправно та ритмічно виконує танцювальні рухи, позиції одноосібно та в парах. Знає та розрізняє елементи танцю «польки», «вальсу», «українських народних танців». Учень (одноосібно та в парах) вміє імпровізувати під задану музику, створюючи власний танець із відомих за попередні роки елементів.</p>	<p>рухової тощо. Розвиток слухового сприймання: розвиток слухової уваги, пам'яті, відчуття ритму, темпу музики, формування вміння поєднувати рухи тіла з музичним супроводом. Розвиток швидкості реакції на звукові сигнали, розвиток художніх, музичних, творчих здібностей, формування пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва, формування краси і виразності рухів, граційності, постави. Формування колективізму, культури спілкування, формування позитивних якостей характеру учня. Загальний розвиток особистості: ознайомлення з елементами культури (історичними звичаями, традиціями) України і народів світу.</p>
--	--	---	--

		народна пісня «Чобітки»; Українські народні пісні «Танок з ляльками»; А. Філіпенко «Дніпровський вальс»; Чеська народна пісня «Чеська полька» та інші на вибір вчителя.		
5	16	Рухливі музично-ритмічні ігри: Ігри-естафети: «Пошуковець», «Мак», «ходять діти по садочку», «Акваріум», «Наввипередки та ін. Музична інсценізація казки на вибір вчителя. <u>Орієнтовний музичний супровід:</u> Т. Вількорейська «Подружилися»; В. Вітліна «Птахи і зозуля»; О. Гедіке «Дідусь-садівник і козенята»; І. Дунаєвський «Не спізнуйся»; М. Леонтович «Із-за гори сніжок летить»; А. Островський «До жени»; В. Поляченко «Гра з гномом»; М. Раухвергер «Ведмедик іде в гості»; Р. Рустамов «Знайди іграшку»; Українські народні пісні: «Ой, на горі жито», «Ой, у лузі червона калина», «Огірок», «Подоляночка»; А. Філіпенко «Прогулянка і дощик»; П. Чайковський «Мій садочок»; А. Штогаренко «Струмок» та інші на вибір вчителя.	Учень вправно та точно дотримується правил ігор, бере участь у іграх-змаганнях. У музичних інсценізаціях точно передає рухами різні ігрові образи, відтворює характерні рухи тварин, інших живих персонажів відповідно до тексту пісні/музичної композиції, казки.	Фізичний розвиток та зміцнення усього організму, сприяння емоційному розслабленню, налагодження колективних взаємин, розвиток культури спілкування учнів, формування позитивного мікроклімату у класі, дружньої атмосфери у класі, колективного духу. Формування та розвиток таких фізичних якостей як сила, витривалість, легкість, спритність рухів
6	22	Сприймання та відтворення музичних творів:	Учень імпровізує та створює музичні композиції за допомогою	Розвиток слухового сприймання: розвиток

	<p>Відтворення на музикальних інструментах темпу заданої мелодії, її повтор будь-яким з наявних інструментів (мелофону, маракасів, брязкальці, тарілок, бубнів, барабану та ін.). Індивідуальна та колективна імпровізація (учні самостійно за допомогою інструментів створюють музичний твір). Робота в парах (один учень показує музично-ритмічний малюнок, інший повторює, і навпаки). Учень засобами наявних в класі музичних інструментів може передати свій настрій, емоційний стан.</p> <p><u>Орієнтовний музичний супровід:</u> Й. Бах «Аве Марія»; Л. Бетховен «Місячна соната»; Ж. Бізе «Кармен»; Й. Гайдн вальси; М. Глінка «Ноктюрн», «Іспанська увертюра № 1»; Е. Гріг «Пер Гюнт»; Естонська народна пісня «У кожного свій музичний інструмент»; В. Моцарт «Жарт»; С. Рахманінов «Італійська полька»; Я. Степовий вокальний цикл для дітей «Проліски», «Зоре моя вечірня»; А. Філіпченко «Ненька»; Французька народна пісня «Каде Русель»; П. Чайковський «Колискова в бурю», «Лускунчик», «Сплячої</p>	<p>інструментів, що наявні у класі (маракасів, бубнів, барабанів, тарілок, брязкалець тощо) намагається в повторювати музичні композиції, за іншими учнями. Може створювати композиції у парах та всім класом, визначати та характеризувати музику, її гучність, темп (веселий чи сумний, тихий чи голосний, швидкий чи повільний). Учень вміє акомпанувати певним музичним інструментом (маракасами, брязкальцями, барабаном та ін.) під час звучання музичного твору. Розспівується, пробує попадати в такт і ноту звучання, вчасно та одночасно вступає у пісню, музичну композицію, разом з іншими учнями. Визначає, розпізнає та реагує рухами, голосом на початок і кінець музичної композиції, вміє поєднувати музичний супровід із рухами тіла, рухається відповідно до мелодики. Учень вправно узгоджує рухи із темпом музичного супроводу.</p>	<p>слухової уваги, пам'яті, відчуття ритму, темпу музики. Формування вміння сприймати музичні твори (характер, темп, ритм); передавати їх зміст словами, рухами, музичними інструментами. Формування позитивного емоційного відгуку на музику. Формування пізнавального інтересу до музичного і хореографічного мистецтва, розвиток творчих здібностей учнів та творчої активності, художньо-образного мислення, уяви, фантазії; заохочення та стимулювання до активної художньої діяльності, проявів імпровізації. Формування естетичного смаку. Сприяння усвідомленню своєї індивідуальності та неповторності. Формування позитивної самооцінки, світогляду, естетичного смаку, покращення емоційного стану учня.</p>
--	---	--	---

		красуні»; Ф. Шуберт «Аве Марія» та інші на вибір вчителя (перевагу бажано надавати класичним творам, інструментальній музиці).		
--	--	--	--	--